

Om en svensk framtid och om ett fosterländskt svenskt företag : några ord /

Wikmark, Elon

12 G Br.

National Library
of Sweden

Se

WIKMARK, E.

Ebon.
Shag
P.

Lingon

Kungl. biblioteket

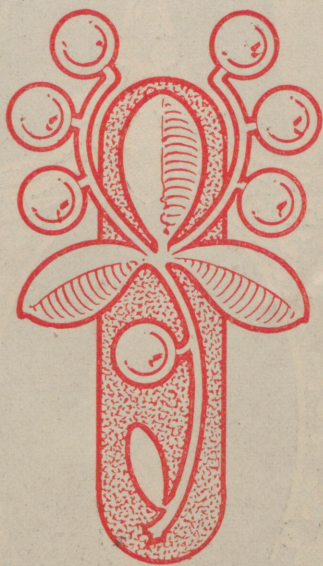

0 0000 000037354

OM EN SVENSK FRAMTID
OCH OM ETT FOSTERLÄNDSKT
SVENSKT FÖRETAG

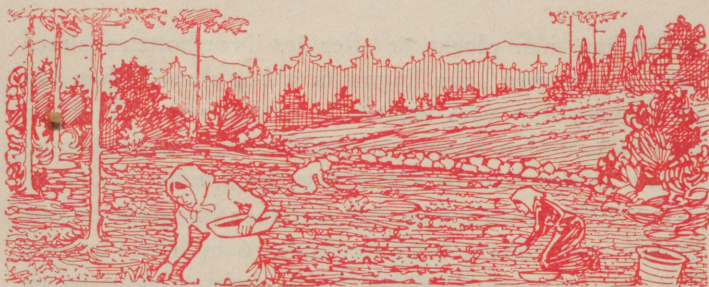
NÅGRA ORD AF
ELON WIKMARK

TECKNINGAR, KLICHÉER, PAPPER OCH TRYCK
WALD. ZACHRISSONS BOKTRYCKERI A.-B.
GÖTEBORG 1907

W. Z.

HUR MYCKET LINGON FINNES I SVERIGE?

Å svenskar ha kännedom om den absoluta företrädesställning, som vårt land intager i afseende på skogsbären, särskildt lingonen.

Ingen nation kan tala om export mer än vi. Det finns litet lingon i Schwarzwald och litet i Ryssland och Finland, men de frysa bort för ofta. Norge har en smula mellan fjället och låglandet. Vi däremot ha tusentals kvadratmil, som nästan äro en enda sammanhängande matta af lingon. I Småland har man vetat om det, i Värmland finns det mer; i Västmanland existerar ej en kvadratkilometer utan lingon. Och långt uppe i Norrland ligga väldiga vidder af de bästa bär som kunna plockas. Dessutom ha svenska bär en speciell arom, som öfriga sakna.

Man har ingen aning om lingonskördens betydelse. Om tjugufem tunnland skog hugges bort, så är fältet fullt af lingon efter tre år. Och på 25 år kan man sedan plocka så mycket lingon som skogen är värd.

Sedan kan man plocka år efter år. Norrbottensmalmen kan ta slut, men våra lingon ta aldrig slut. Fisken kan gå sin väg från våra kuster för en tid, men skogsbären utebli icke. Man hvarken plöjer eller sår, endast skördar.

Det är den största skörd Sverige har.

År 1902 utskeppades 20 millioner kilogram lingon, hvilket med frakten inbrakte landet 6 millioner kronor. *Det året tillvaratogs ej en hundraedel af hela lingon-skörden i landet.* Vi skulle kunna ha en mycket större afsättning af lingon än af skogsprodukter. År 1906 gick en half million kronor till Fryksdalen som betalning för lingon, och ensamt den lilla Lysviks socken förtjänade på detta sätt 80,000 kr. på sex veckor.

Det finns lingon också uppe i Norrland. Plockar man lingon däruppe, så behöfver man aldrig någon hjälp söderifrån. Det är endast folk som fattas för den stora skörden. Där uppe skulle man kunna samla millioner i ladorna under de goda åren. Ingenstans på jordklotet växa lingonen så stora som i Lappland.

Ju mer man plockar, dess mer blir det. Alla frukter sättas på hösten. Lingonet sitter på till våren; förkväfer det lilla gröna bloms-kottet, som skall utveckla sig. Därför bör det plockas.

Ingen industri i vårt land lämnar så rika tillfällen till arbetsförtjänst som lingonen. Arbetskraften är så billig och därför så värdefull. Lingonindustrien kan revolutionera samhället genom att skapa produktiva samhällsmedlemmar utaf människor, som ej på annat sätt kunna skaffa sig existensmedel. Vi behöfva icke längre ha några fattiga. Gummor, barn och fattiggårdsgubbar förtjäna på några veckors lingonplockning mångdubbelt mer än kommunen kan ge dem. En änka i Sågen med tre

barn plockade på en sommar lingon för 300 kr. — en hel stor årsförtjänst.

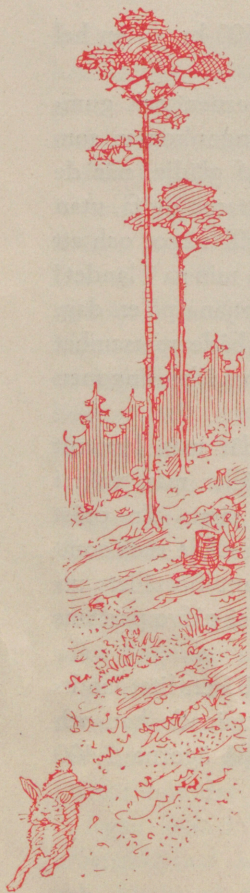
Man kan icke utan rörelse se småbarnen och gumorna uppe i Dalom komma med sina lingonkontar, som de ibland burit öfver milen, och lysa af glädje, när de få sina skillingar. Det är inte bara slantarna de få, utan också medvetandet, att äfven de duga till något och att de också äro något, fast de höra till de minsta i landet! De kronor som ett barn däruppe kan förtjäna på en dag, och som nog så väl tas tillvara, lära det både sparsamhet och arbetsamhet. Och hur många kunna icke lingonen rädda från fattighjälpen?

Pängar blir det. Nere i Småland, där man kommit någon vart med lingonplockningen, ställer man vakt i skogarna. Ägaren och plockaren dela jämt. En präst därnere fick utan att kröka ett finger en af de sista somrarna 700 kronors lingonförtjänst på blott boställets utmarker; inräknas plockarens 700 kronor, så gäfvos prästens lingon mer än hans tjänst.

I samma landskap köpte en man år 1905 ett litet landtbruk för 3,000 kr. På hösten 1906 förtjänade han och hans familj på endast lingonplockning på ägorna 1,400 kronor.

Uppe i Dalarne förtjänade barnen till en torparfamilj på lingonplockning förra året 400 kr. på tjugu dagar. Det yngsta barnet var 5 år. Hur många gånger större är icke penningvärdet där uppe än nere i storstäderna? I den trakten kostar vid kolkörning häst med karl 3 kr. om dagen.

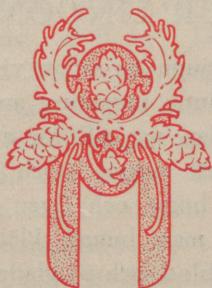
I september månad i fjol insattes på sparbanken i Tyngsjö lilla by inne i Dalarnes finnskogar 2,000 kr. Det hade små barn förtjänat på lingon.

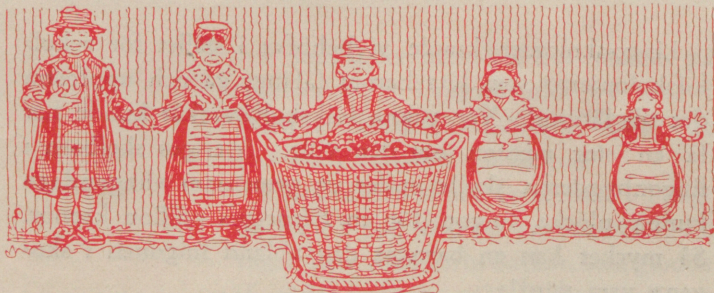
Förra hösten skulle en torpare i Tyngsjö gå på jakt med ett par kamrater. På vägen kom man förbi backar, som glödde af röda lingon. »Gå I före åt Korp-fjället», sade han, »så tar jag den här vägen för att se efter inspår på älg. Vi träffas därborta i kväll, men om jag int kommer, så vänt int på mej.» Han gick hem efter hustru, barn och svärmor, och man började. Barnen och kvinnorna plockade, och han bar lingonen till by, dagen lång. På tre dagars arbete blef det öfver 400 kr.

I Sågen, den svenska lingonindustriens urhem, har plockningen nu blifvit så vanlig, att en liten bonde plägar gå ut i lingontiden och plocka sig till en biförtjänst på 5—600 kr. Där uppe har man nämligen nu lärt sig inse, att lingonplockning både är lönande och heder sam till och med för duktigt folk.

Kort sagdt — sen dir. Swensson började köpa lingon i Väster-Dalarnne, har välmågan och lefnadsfoten däruppe stigit på ett förvånande och glädjande sätt. Det kan man få bestyrkt af prästerskapet, om man önskar. Skolråden däruppe inse också i flera fall betydelsen af plockningen och gifva barnen ferier under lingonsäsongen.

Lingonkolonier kunde vi behöfva i stället för »skol-
lofskolonier», som låta barnet fåfängt gå och uppfostra
det till lätting! Vår vakna folkskollärarekår kunde här
få en stor mission om den ville. Sveriges skolbarn i
lingonbygderna skulle under en gemensam »lingondag»
kunna plocka lingon för en fjärdedels million kronor.
Så mycket kan en barnens dag »bland lingonen i sko-
gen» vara värd!

ETT BLAD UR LINGONETS SAGA

FÖR tjugu år sedan visste man här i landet ännu ingenting annat om skogen än att den var till för att huggas, om inte för att ruttna. Och han ruttnade och man högg, och älgen drog bort i snären. Där man huggit klädde jorden sig röd som blod, och på gladen mellan de gamla, gamla stammarne lade tufvorna som i århundraden förut sina rosenröda ägg, som sen fingo multna bort i myriader, som de gjort i århundraden förut. Ingen såg gulddaggen, som föll där yxan gått fram, och ingen böjde sig ned att samla upp den. Man torkade endast af skorna, när man kom hem efter den milsvida vandringen. Det såg ju rent af ut, som om man gått i blod!

Tyske män
upptäcka
landet

Då kommo tyske män, hvilka alltid måst upptäcka landet åt oss, och de upptäckte skogarnes guld. De tillbytte sig det och förde det öfver Östersjön. Det blef snart rätt stora affärer af i Småland, och en svensk man i Malmö hade vakenhet nog att gå med. Han ångrade det icke.

Tidningarna innehöllo notiser om saken, och äfven på andra sätt trängde historien om de stora skogsskörden upp genom landet. Uppe på Väster-Dalarnes finnskog satt då — vi äro nu vid året 1890 — vid en liten station på Mora—Vänerns järnväg, som heter Sågen, en stationsföreståndare. Han såg hvilka rikedomar som lågo där uppe och lyckades skaffa sig förbindelser med en firma i Stralsund samt uppmanade befolkningen att plocka och sälja till honom. Priset var 10 öre kilot. Första året kunde han skicka en half vagnslast, 2,500 kg., och gjorde en nettovinst af 9 kr. Det året bar ofantligt mycket bär. Andra året kunde han skicka mera, ehuru det som lingonår var mycket sämre. Småningom förmodade han sedan befolkningen utefter Mora—Vänerns järnväg att plocka, och under 1890-talet ökades hans lingonsändningar undan för undan.

Under det han marscherade mot söder, ryckte tyskarne mot norr, alldeles som under det stora kriget. Vid Fryksta i Värmland möttes de.

Lingonkriget i
Värmland

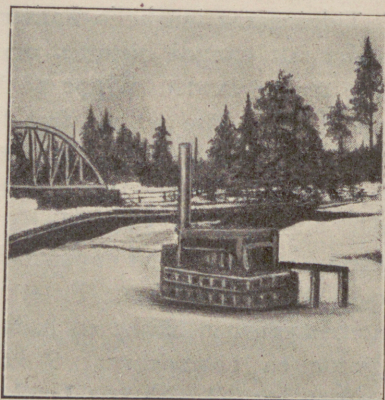
Året 1901 var ett väldigt lingonår i Värmland. Fryksdalarne lågo som röda sår, och tyskarnes uppköpare kommo i massa och uppmanade alla att plocka — men ej sälja förr än senare. De skulle då betala 27—28 öre kilot, hvilket var dubbelt mot dittills gällande pris. Man formligen skummade guldets af marken, och några dagar efteråt fanns ett anbud på hundratals vagnslaster. Telegram flögo mellan den lilla orten och den tyska marknaden som till och från mäklare på börsen, och helt plötsligt ljöd det: Sluta köpa! Kanske kunde man ej få vagnar i Nord-Tyskland, kanske var det en manöver. Så kommo plockarne: »Bären bli dåliga — tag våra bär!» De togos också, men ej för 28, utan för 10 öre kilot.

Svenska lingon-
förädlingens
födelse

Då stod vår stations-
föreståndare där med
17 vagnslaster (85,000
kg.), som han betalt
med det pris, de tyska
ombuden annonserat,
och utan möjlighet att
få dem afsända. Han
stod inför sin ruin, men
han löste problemet.

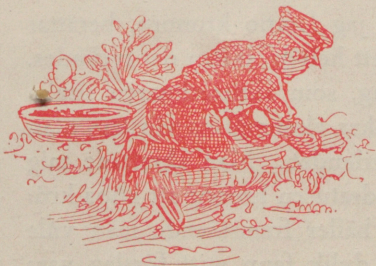
Det stora »grytprof-
vet» kom till. Ute på
fria fältet vid bron öf-
ver Svartälven sattes
pannan upp, och lingonen kokades — en dramatisk be-
gynnelsepunkt i den svenska lingonförädlingens historia.
Fältet var öppnadt.

Vår stationsföreståndare — han heter S. J. Swensson
och är f. n. direktör för Aktiebolaget Lingon — stod nu inför en ny kritisk situation. Han
såg med grämlse de väldiga röda vidderna i
vårt land ligga oskördade, emedan svenska och
tyska järnbanor ej i lingontiden kunde frakta
tillräckliga mängder för exporten, och kokta
lingon möttes i Tyskland af så höga tullar, att
de voro liktydiga med införselbud. Skulle
skördarne kunna rätt tillvaratagas, så vore det
endast genom att man i Sverige byggde sylt-
fabriker, som på samma gång de till en början
ordnade exporten af råa lingon mottogo råsten
för förädling. Men hvar fanns mannen, som
kunde väcka den nya millionindustrien till lifs?

Lingonpannan vid Svartälven

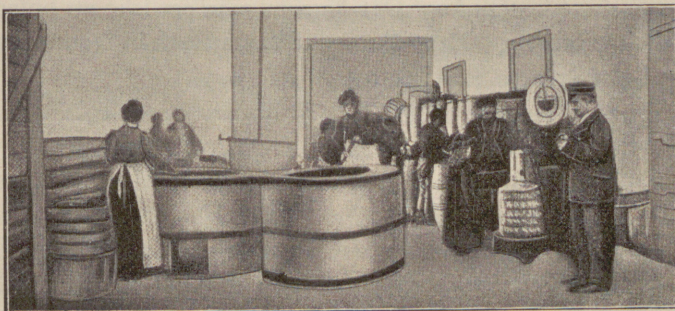

Det var ej annan råd för vår man än att gå till sig själf och fråga sig, om icke han var kallad att utföra den fosterländska gärningen. Och stationsföreståndaren, som fortfarande låg stationerad vid Sågen med sin fa-

milj och redan var 43 år, tvekade ej inför sitt Rubicon. 1902 lämnade han tjänsten för att börja sitt nya arbete. På samma gång han fortsatte exportarbetet, sträfvade han att bilda ett aktiebolag med det behöfliga stora kapitalet. Han reste ned till Stockholm och fick företrede hos dåvarande jordbruksministern Th. Odelberg, som insåg företagets stora fosterländska betydelse. På hans inrådan gjordes aktierna så små som till 50 kr. stycket.

Öfver
Rubicon

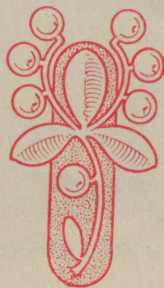
Se'n kom arbetet för teckningen. Det blef ej så lätt att få minimikapitalet, 300,000 kr., tecknad. Vår man gick i hufvudstaden ur hus i hus; »på många ställen blef

Det första kokeriet

jag utkörd, på andra fick jag femtio kronor», berättar han. »Jag reste i Sverige ett helt år, innan det lyckades. Jag talade om den belöning, som aktietecknaren skulle få icke blott genom den säkra ekonomiska vinsten, utan däri, att han gagnade fosterlandet. Man skrattade mig midt upp i synen. Trehundratusen kronor att köpa kröser för! Ha, ha, ha! Ej håller framstående män vilse företagets nytta. En dylik fann mitt förslag vara ett så dåligt skämt, att han utbrast: »Då tar jag väl hållre aktier i »Strix»!»

Och dock lyckades mannen, ty han var envis som en svensk. Man lyssnade småningom till honom och hans cirkulär, och man förstod, att »därest skogsbärsexporten skall komma in på rätt väg, bör svenska folket själf taga saken om hand». Nu har redan aktiesumman ökats till maximikapitalet, 900,000 kr. (en ytterligare ökning af aktiekapitalet till 1,800,000 kr. förestår), och de 18,000 aktierna ägas af 4,000 svenska medborgare, strödda omkring öfverallt i vårt stora land, ända från Ystad och hundratals kilometer ofvanför Haparanda. Uppe i Korpilombolo sitter en kaplan, som äger aktier både för sig och sin tjänsteflicka. Det är som man ser icke ett bolag af kapitalister. Det räknar medlemmar ifrån konungen till dagakarlen och fiskaren.

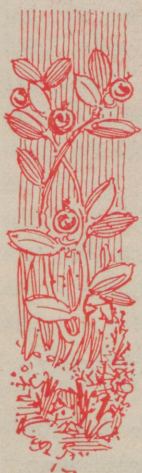

HVAD ÄR AKTIEBOLAGET LINGON?

AKTIEBOLAGET LINGON är den första och hittillsvarande enda organisation, som bildats för att tillvarataga de millioner, som ligga i våra svenska skogar och blott vänta på att plockas upp. Det har bildats af för vårt fosterlands framtid ifrande män, och dess uppgift har från början icke varit blott den, som tillhör ett vanligt affärsföretag, utan äfven att väcka till lif en hittills alldeles försummad näring, som utan stora ansträngningar och uppoffringar kan bringas att skänka fäderneslandet allra största välsignelse. Det är det första företaget af sitt slag, då *dess uppgift* är en *stor och nationell* både i socialt och ekonomiskt hänseende, *dess medel folkliga*, då både *dess kapitalanskaffning* och *produktion* stödjä sig på en ojämförligt vidsträcktare bas inom folket än något föregående svenskt företag, och *dess art* är *affärsmässig*, då det icke begär några uppoffringar af sina delägare, utan är i stånd att garantera dem god vinst på sina insatta

medel. Det är *svenska folkets första industriella millionbolag*.

Aktiebolaget Lingon bildades år 1903 och har ett tredubbelt syfte: 1) att väcka intresse för skogsbärplockningen inom vårt land och rationellt tillvarataga skogsbären genom ett väl ordnad inköps- och mottagningssystem, 2) att förädla dessa skogsbär inom landet, 3) samt att organisera afsättningen af dem (hälst i förädlad form) på världsmarknaden. Det vill genom att uppköpa bären i alla landsändar lära befolkningen öfverallt, hvilken förgäten inkomstkälla den har inpå husknutarne.

Idealet för bolagets stiftare är att man skall komma så långt, att alla våra skogsbär, hvilkas insamling lönar sig, också skola samlas, samt att all förädling af bären (kokning, syltning, saftberedning o. s. v.) sker inom landet. Men nu i början af sin verksamhet måste bolaget äfven uppköpa och exportera friska bär i så stor utsträckning, som det ekonomiskt försvarar sig, samt sysselsätta sig med förädling af blott så stora mängder bär, som afsättningen tillåter. Genom denna anordning och småningom skeende utvidgning af bolagets drift vinnes den fördelen, att man städse står på ekonomiskt fast mark. Bolaget har också alltifrån början kunnat årligen utdela 6 %.

Det finnes intet industriellt verk i Sverige, som lämnar arbetsförtjänst åt så många människor. Utom personalen vid fabrikerna i Göteborg och Lidhult samt vid konserveringsanstalterna äger Lingon omkring 25 fast anställda uppköpare i alla delar af landet, hvilka under bärtiden ge arbete åt omkring 300 uppköpsagenter. Dessa köpa

bären af minst 9,000 plockare, hvilka alltså utgöra en- samt Lingons arbetspersonal.

• För försäljningen är det ställt på liknande sätt. För denna äro de 4,000 aktieägare i större eller mindre mån ombud. Intet under om Lingons produkter vinna en strykande åtgång!

Det torde håller icke finnas något bolag, som nu är så i bästa mening populärt som Aktiebolaget Lingon. Era kännanden ha kommit dess ledning till del från alla håll, från den högste till den lägste, från pressens sida och från delägarnes, och numera mottager man på kontoret i Göteborg så godt som dagligen sympatiskrifvelser från alla håll i landet, hvilka bref visa, att allmänheten inser och uppskattar bolagets fosterländska uppgift och sätt att gå tillväga.

En bild af bolagets verksamhet i dess olika grenar ge bärinköpen för förra året. De utgjordes af:

2,700,000 kg. lingon

75,000 kg. äpplen

38,000 kg. slänbär

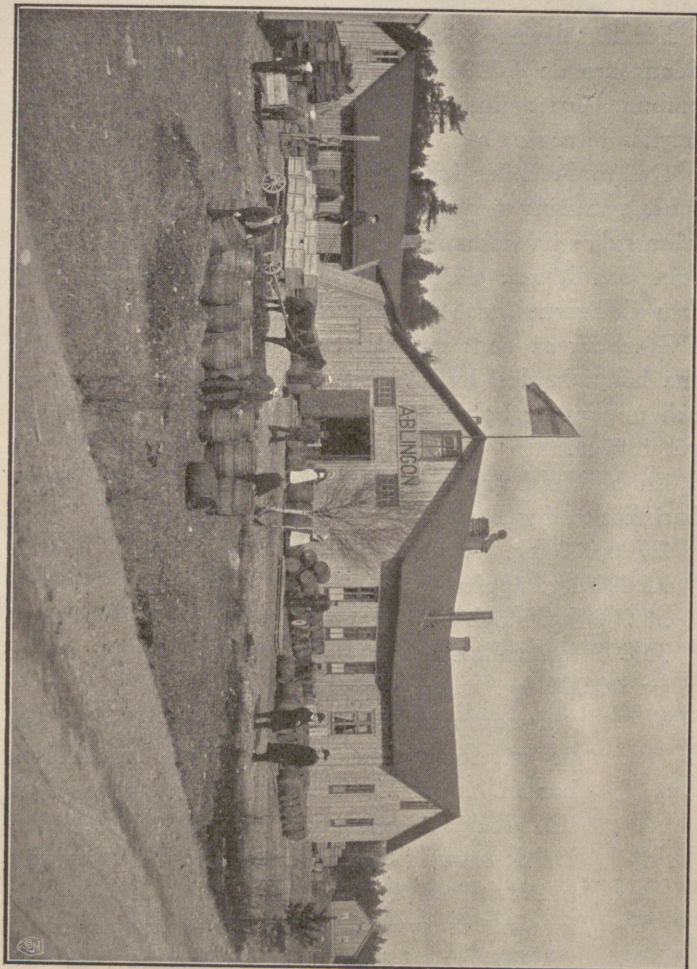
35,000 kg. hallon och

c:a 80,000 kg. andra skogsbär.

Inköpspriset för lingonen var 25—30 öre pr kg., för äpplen 10 öre och för andra skogsbär än lingon 25—30 öre, hvadan alltså bolaget till plockarne utbetalat omkring 800,000 kr. Då dessutom flera konserveringsanstalter anlagts och fabriken å Hultmans Holme i Göteborg inredts, så synes tydligt, att aktiekapitalet på 900,000 kr. ej är någon stor summa i betraktande af den industri det gäller. Af dessa skäl, på samma gång som man vill vinna

Den första förädlingsstaden

Lingonfabriken i Lidkult

Interiör från Lidhultsfabriken

ytterligare utvidgning af verksamheten bland svenska män och kvinnor, utfärdar bolaget nu inbjudan till teckning af 18,000 nya aktier, så att nuvarande aktiekapitalet fördubblas.

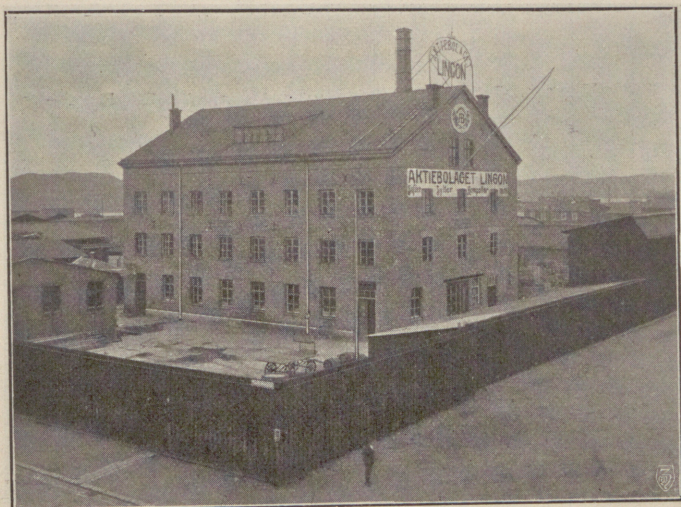

EN MODERN LINGONFABRIK.

INNAN A. B. Lingon började arbeta, låg landet så, att vi ägde lingonen och tyskarne fabriker för deras förädling. Ännu i denna dag sysselsätta sig icke mindre än ett femtiotal fabriker (mest i Rhenländerna) med de svenska lingonens förädling för att sedan exportera dem till hela världen. Vissa fabriker arbeta icke med någonting annat. Nära Worms ligger t. ex. Feddersheims stora fabrik, som räknar tusen arbetare och bl. a. på ett år förädlar $2\frac{1}{2}$ million kg. svenska lingon, som sedan exporteras som sylt. Skulle lingonförädlingen göras till en svensk industri, så måste en fabrik efter de tyska mönstren, med tyska maskiner och apparater, uppsättas. Dir. Swensson har också för ändamålet gjort studieresor hos de större tyska syltfabrikerna och anskaffat dylika maskiner för den nyupprättade lingonfabriken i Göteborg.

Denna har en föregångare i förädlingsfabriken i Lidhult i Småland och kom till, då behof af en stor central förädlingsanstalt för hela Sverige yppade sig. I

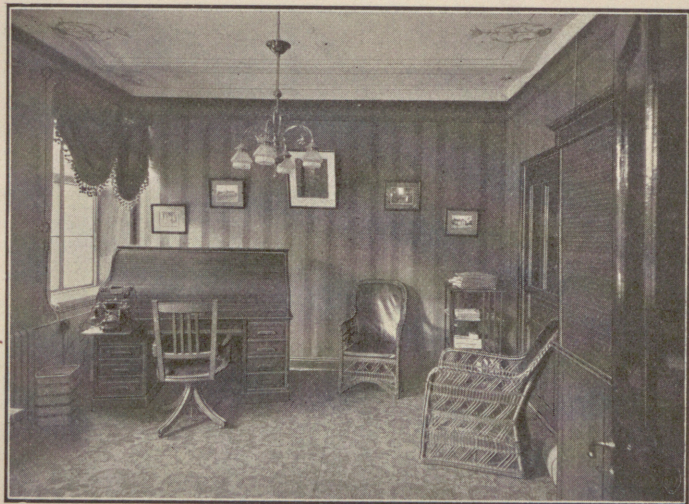
Fabriken i Göteborg

afvaktan på frihamnen har man slagit sig ned på Hultmans Holme, där man för en kostnad af cirka 150,000 kronor inköpt och till en präktig syltfabrik inredt en förutvarande fabriks lokal.

Aktiebolaget Lingons fabrik i Göteborg öppnades i början af oktober 1906. I själfva säsongen sysselsätter den omkring 100 personer, den öfriga tiden ett 50-tal.

Vi komma först in i de nyinredda kontorslokalerna och ledsagas så upp genom de propra fabrikslokalerna. I bottenvåningen befinner sig maskinrummet och strax bredvid nya skölj- och borstapparater för glas samt en svensk pasteuriseringsapparat. Maskinerna liksom hissen och fläktarna drivas af fabriken egen maskin, som äfven ombesörjer belysningen.

I den stora lokalen en trappa upp, hvars hela golf

Direktörsrummet

är täckt af asfalt, försiggår själfva fabrikationen genom de olika maskinerna, hvilka äro levererade af en firma i Berlin. Så godt som hvarenda en af dem är ny för Sverige. Som man ser få tyskarne icke blott draga vinsten af våra svenska lingon, utan äfven underlätta den svenska förädlingen af dem.

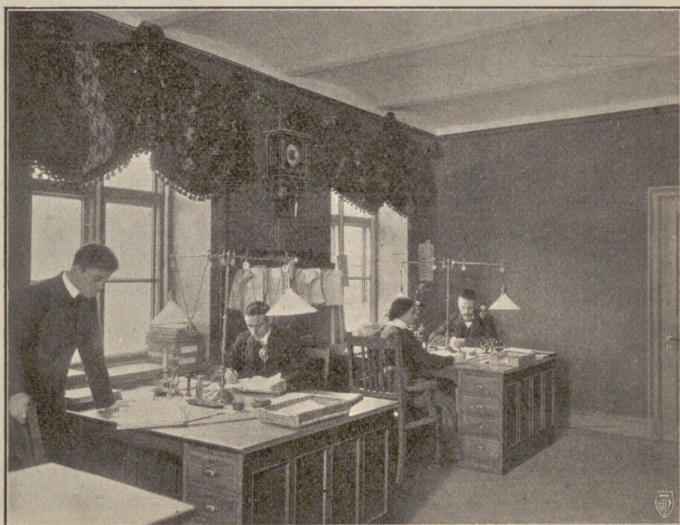
Alla kittlar äro naturligtvis af blankskurad koppar. De äro dubbla och försedda med ånguppvärmning.

Vid kortväggen finna vi filterapparaterna och fruktpressarna, hvarefter vi komma till en långvägg med raden af de stora saftkaren om vardera 700 liters rymd. Ett dylikt kar fyllt med hallönsaft representerar ett värde af 6—700 kr. Vid den fjärde väggen har slutligen den stora sorterings- och rensningsmaskinen sin plats.

Midt i lokalen står separatorn, passermaskinen, som

mottager frukten hel i en tratt och sedan rensar den från skal och kärnor samt levererar fruktköttet på ett ställe och allt affall på ett annat. Vidare vattenfiltern, som filtrerar allt vatten, som användes, nummerpressen och lockinsättningsmaskinen, som påsätter locken hermetiskt. Själva centrum upptages af den stora autoklaven, som i sitt sköte mottager 500 fyllda bleckburkar på en gång och sedan låter dem genomgå ett kokbad, som steriliserar innehållet. Särskildt för den växande exporten till varma länder är denna sterilisering af vikt.

I tredje våningen finna vi marmeladverkstaden. Aktiebolaget Lingon tillverkar och finner afsättning för hela mängder marmelad, som är eftersökt på grund af den rena smaken och den garanti för absolut renlighet i hvarje

Yttre kontoret

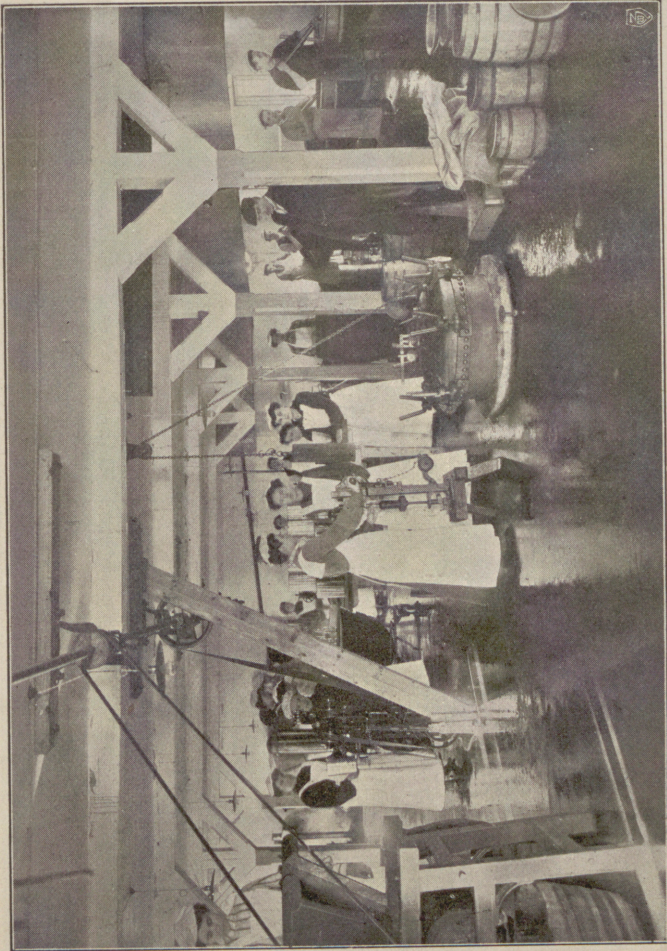
Inre kontoret

detalj af tillverkningen, som fabriken kan lämna. Här uppe finnas äfven ett par maskiner, nämligen en äppleskalningsmaskin och en spritärtmaskin, samt en del lager.

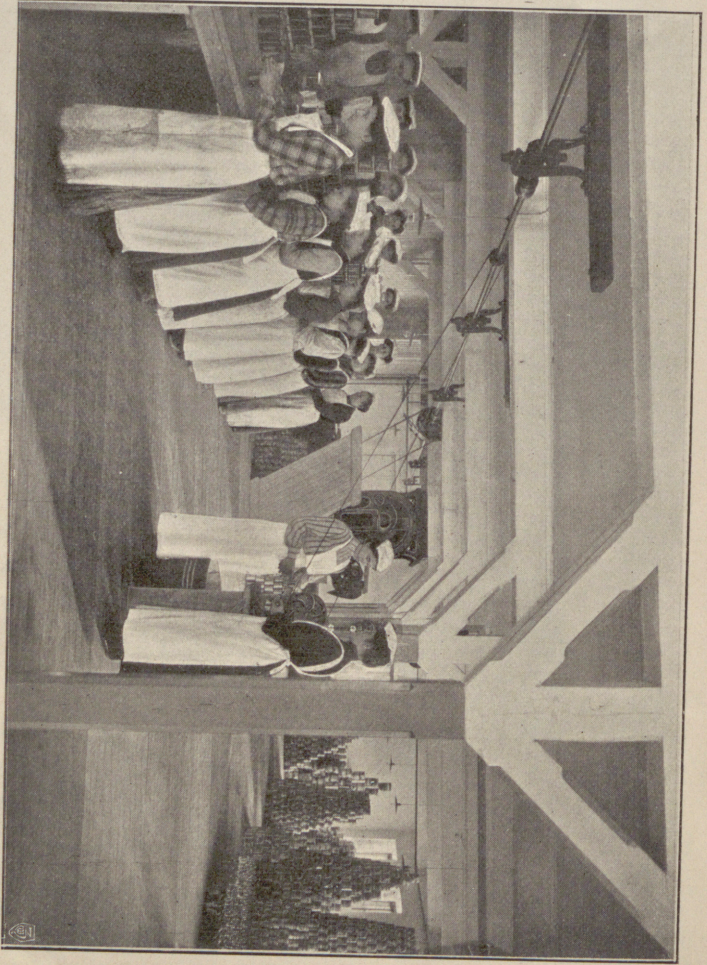
Uppe i öfversta våningen förvaras slutligen en del emballage m. m. Här har äfven motorn sin plats.

För fabrikslokalernas synnerligen lyckligt utförda aptering för det nya ändamålet har man först och främst att tacka ingenjör Conrad Skarstedt, hvilken alltsedan han för ett par år sedan fick kännedom om Lingon ställt sin erfarenhet till dess förfogande.

Ställes färden sedan öfver gården till de på andra sidan om denna liggande mindre byggnaderna, upptäckes i en lokal den stora cementbassängen om 50 kbm., i hvilken några vagnslaster lingon bada i sitt eget blod. Ej en droppe vatten har tillsatts. Och enligt hvad direktören

Fabriksummet

Glasburkarna ifyllas

går i god för kunna de hålla sig i *tio* år där de ligga, utan att undergå någon förändring. Bevisligen ha lingon förvarats så i fem år. Hur det kan ske är bolagets tekniska hemlighet. Det är f. ö. på förvaringsmetoderna, som aktiebolaget Lingons framtid beror.

Vi ta ett tag med stångskopan i den djupa grafven och smaka. Det är friska, okokta lingon med full smak. Och dock ha de legat här i nio månader. När detta lager blir tunnare, fylles bassängen på med lingon, som förvaras på liknande sätt i depåerna ute i landet.

Lingon kunna icke förvaras torra längre än några dagar. Redan af transporten från Sverige till Tyskland taga de skada. Vill man framställa fullgodt lingonsylt, så måste särskilda förvaringsanstalter vidtagas för de råa bären.

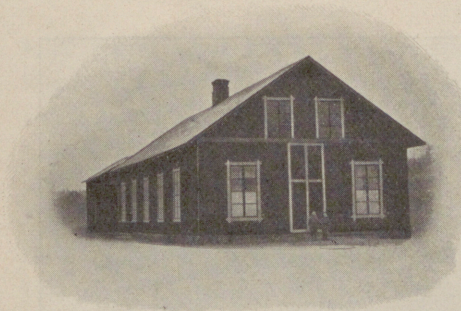
Det är tack vare de bassänger, hvilka inom kort komma att finnas öfverallt i landet, som Aktiebolaget Lingon både kan ordna sitt inköps- och mottagningssystem och utsträcka förädlingen öfver alla årets månader. Genom tillvaron af en konserveringsanstalt i ett distrikt kan nämligen bärplockning äga rum på stora områden rundt omkring och alla plockade bär uppköpas. På samma gång bildas för befolkningen ett godt, konstant pris på bären. Efter behof fraktas dessa sen under årets lopp på tunnor till Göteborgsfabriken för att där förädlas eller säljas till tyska fabriker. Tyskarne ha redan börjat inse fördelen af att köpa Aktiebolaget Lingons i konserveringsanstalter förvarade råa bär i stället för att själfva köpa sitt behof under bärplockningstiden.

KONSERVERINGSANSTALTERNA

EN första konserveringsanstalten med de nämnda bassängerna fanns redan före bolagets bildande uppe i Sägen. År 1903 tillkom anstalten vid *Lidhult* i Småland, som under året 1904 utvidgades till förädlingsanstalt (blott för lingon). Frånsett den stora exporten af friska bär från *Lidhult* under år 1905 förädlades där redan det året icke mindre än 200,000 kg. lingon. Genom aktiekapitalets ökning under 1906 till 900,000 kr. kunde man tänka på att organisera driften för stor bærtillförsel och förädling. För en kostnad af omkring 20,000 kr. stycket öppnades då nya konserveringsanstalter i *Lugnäs* (Västergötland), *Ljusdal*, *Söderhamn* och *Neder-Kalix*, hvarjämte tomt för en dylik inköpts i *Hudiksvall*. Under denna sommar anläggas ett par nya anstalter i *Fryksta* i Värmland och *Lyckeby* i Blekinge. Såsom synes, är bolaget i arbete med att skaffa bärplockning i gång i hela vårt land, från sydkusten och ända uppe i Norrbotten.

*Lingonförädlingens urhem:
Sågens konserveringsanstalt*

Dock ämnar man ej stanna vid ett 10-tal förvaringsbassänger. Eftersom verksamheten kan utvecklas — och det vore att hoppas, att denna utveckling kunde gå med samma jättesteg som hittills — tänker man komma upp

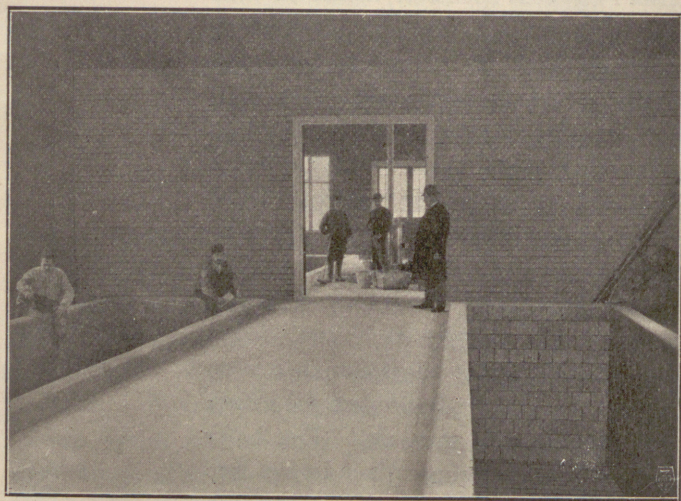
till summan af åtminstone ett femtiotal bassänger. Det är då först man rätt skall inse företagets nationella betydelse. Bassängerna bli nämligen af liknande art som de Josefska sädesmagasinen i Egypten hvilka vi känna af bibliska historien. I de feta lingonåren kan man samla för de magra.

Alla år äro nämligen icke bärår, utan blott ungefär hvarannat, och några år ge mycket litet, medan andra äro så benådade, att de ge långt mer än hvad som nu kan köpas, då omedelbar afättning saknas. Det har under de senaste åren ofta händt, att plockare kommit med mängder af lingon, sedan alla järnvägsvagnar på stationerna voro fyllda. De ha bjudit ut dem till hvarje pris åt tyskarne, men nej! Det heter med en axelryckning: Vi kunna inte köpa mer! Så gå de till Lingon och

Lingons Depôt i Ljusdal

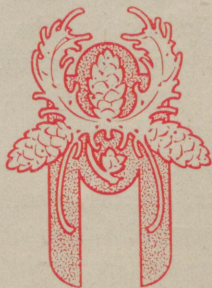

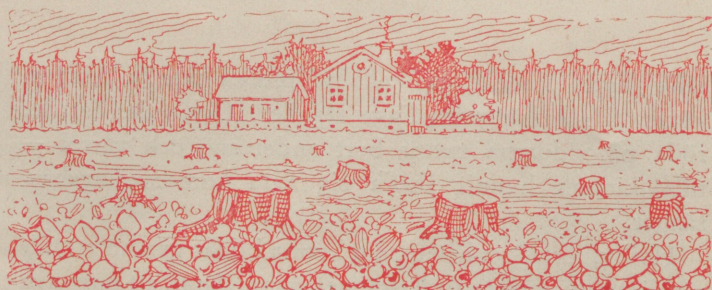
Ljusdalsbassängerna

sälja lagret samt fråga: »Få vi plocka mer?» Lingon köper tills bassängerna ligga rågade. Och sedan får det röda på vidderna ruttna bort under snö och vårsol — tills Lingon hunnit skaffa sig flera konserveringsbassänger.

Hvilka förmögenheter, som kunna bildas genom ett tillräckligt antal förvaringsbassänger, synes däraf, att lingonen i de goda åren stå på plockningsorterna i ungefär 15 öre per kilogram, men i de dåliga åren i öfver 40 öre. I bassängerna kunna massor af lingon förvaras hur länge som helst, till dess prispförhöjning inträder.

För landet betyder Lingons förvaringsmetod millioner, då saken i framtiden kommer att ställa sig så, att äfven under de öfverflödande åren ingenting behöfver slumpas bort som nu och icke största delen af skörden behöfver ligga oplockad.

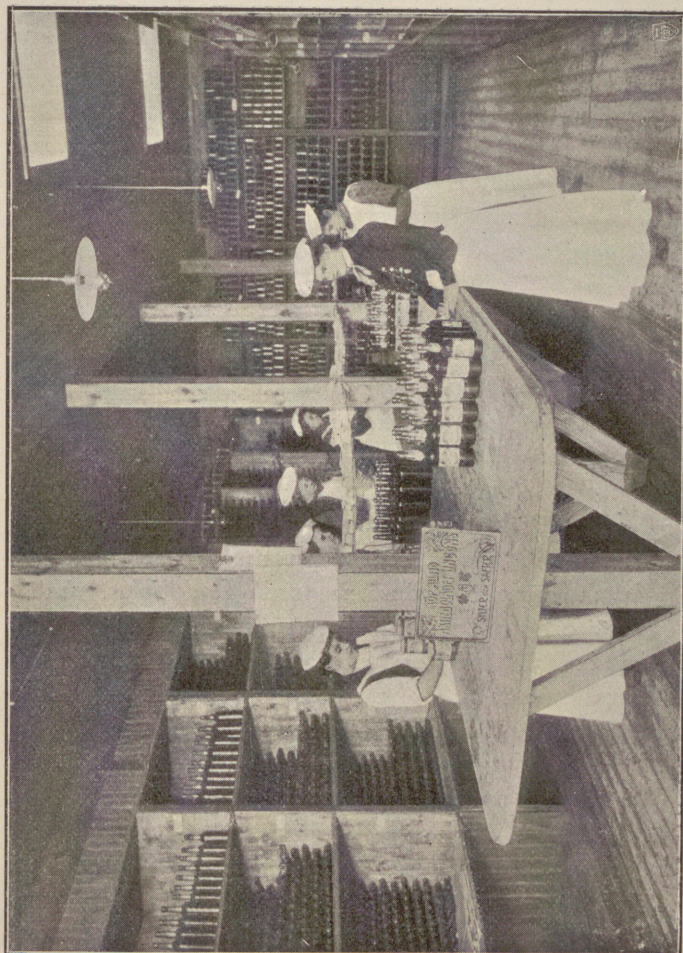

LINGONS TILLVERKNINGAR

AKTIEBOLAGET LINGON framställer naturligtvis först och främst alster af det bär, som gifvit det namnet, men från och med förra året sysselsätter man sig äfven med förädling af andra bär och frukter, såsom vi finna, om vi företaga en vandring utefter de långa hyllorna i Göteborgsfabrikens lagerrum. Där lyser det ljusa krusbärs-syltet emot oss genom sitt glas, vinbärets och körsbärets mörka kött och blod där bakom komma flaskorna och burkarne att lysa som svarta speglar, och de sköna, förbisedda slänbärens klarröda saft lägger sig som en ros i botten på vårt glas. Våra bär ha vackra färger. Och vi finna vidare äpple, rabarber, åkerbär, hjortron, björnbär, tranbär, blåbär, enbär, nypon, hallon och all våra skogars ymnighet, beredd som bär, som sylt, som saft, som gelé, som marmelad; på butelj, på burk och i prydlig kartong. Uppehållet här i lagerrummet plägar icke bli långvarigt, ty dagligen afgå af Lingons tillverkningar flera lass — omkring 50 stora packlådor och bärtunnor — till sina bestämmelseorter inom och utom landet.

Lingonfabriken i Göteborg

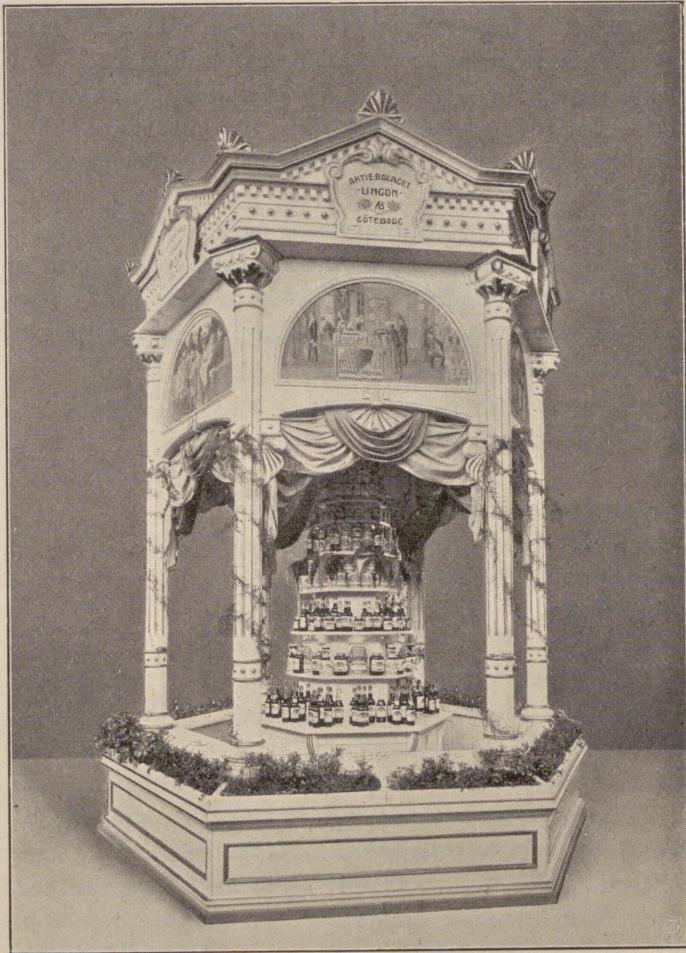

Lagerrummen

Fabriken har i år äfven börjat tillverka en ny dryck, som skall tillvarataga våra äppelskördar, nämligen *Mimer*, hvilken med sin rena och angenäma smak — drycken är liksom alla andra af bolagets produkter fullkomligt fri från främmande tillsatser — söker fylla det länge kända behovet af en god svensk, alkoholfri fruktdryck. Den tillverkas nämligen i motsats till flertalet befintliga fruktdrycker uteslutande af ren frukt. Så långt tillgången medgifver, komma svenska äpplen att användas. Denna fabrikation bör — man kan med tillförsikt hoppas det — bli en kraftig häfstång för vår trädgårdsnäring. Under de goda åren behöfva icke äpplena säljas till underpris eller användas till foder, såsom nu sker mångenstädes, och fruktträdsodlingen äggas på ett kraftigt sätt.

Af intresse kan äfven vara att få veta, från hvilka trakter af landet bolaget hämtar sitt råmateriel. Lingon ha hittills hufvudsakligen uppköpts i Småland, Västergötland, Värmland och Dalarne. I år kommer hela Norrland till, hvadan de redan nu väldiga uppköpen af denna bärsort åtminstone torde fördubblas. Trädgårdsbär och frukter tagas från södra Sverige. De välsmakande slånbären fås från olika trakter utefter hela Sveriges kust från Strömstad till Stockholm. Hjortron hämtades förra året från Jämtland, Helsingland och en del äfven från Småland; af dessa värdefulla bär finnas under goda år stora mängder att få, hvilka hittills icke kommit till användning. Sydligare än hjortronet går tranbäret, hvilket i likhet med detta håller till på Sveriges mossar och på våren efter snösmältningen smakar som bäst. För syltningen plockas det emellertid lämpligare på hösten. Hallonen komma från Värmland och Väster-

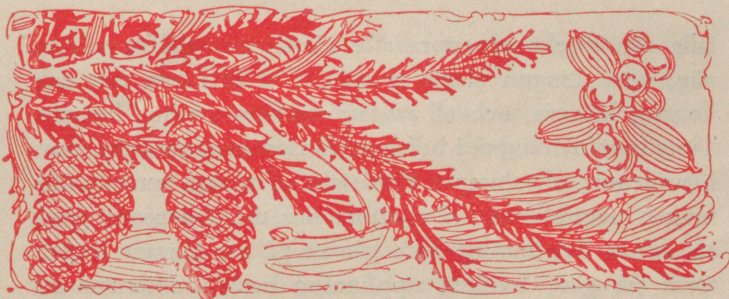
Lingons monter å utställningen i Norrköping 1906

götland; vidare från Nerke och Östergötland. Björnbären köpas mest från Halland, Småland och Blekinge. Blåbären, som finnas öfverallt, tagas för Lingons behof mest från den närmare trakten kring Göteborg.

För sina produkter belönades Aktiebolaget Lingon vid utställningen i Norrköping förra året med guldmedalj. Vid utställningen i Lund i sommar har det äfven en monter.

En permanent utställningslokal äger det sedan den 1 maj i hörnet af Arkadpassagen i Göteborg. I denna lokal serveras åt allmänheten läskande drycker af vatten och Lingons utsökta safter af olika slag, äfvensom »Mimer».

LINGON PÅ VÄRLDSMARKNADEN

DEN milliard kilo lingon, som är efter år väntar på den svenske plockaren, kommer mest att konsumeras utom landet, ty bärkonsumtionen här hemma torde röna liten ökning.

Den är i motsats till öfriga svenska bär från början anvisad på exporten och är också egnad att åstadkomma den behöfliga omhvälfningen af vår handelsbalans med utlandet, på samma gång som den inre sociala omhvälfningen äger rum.

Ty för de lager af befolkningen och de landsändar, det gäller, betyda de nya millionerna icke blott mångfaldigt mera än för storstädernas invånare. De komma icke i nämnvärd mån att kastas bort på lyximport, hvilken för vårt land alltid legat nära tillhands, när några nya värden inom landet skapats. Lingonguldets massa stannar hos folk, som icke har en aning om lyx och aldrig kommer att känna saknad af den.

Det bör för oss bli en nationell angelägenhet att för

ädla och direkt exportera alla våra lingon själfva på den väg, som Lingon slagit in på. Det är ingen dyr och konstig historia, och all arbetsförtjänsten stannar hemma. Tyngdpunkten ligger i bolagets konserveringsanordningar, hvarigenom all slump i tillförseln af råvara samt afsättningen neutraliseras. Dessutom har dir. Swensson gjort en annan uppfinning, som går ut på att förvara lingon torra på glas, hvilken uppfinning beräknas komma att förskaffa friska lingon en jätteartad afsättning inom den begärliga anglosachsiska världen, särskildt i Amerika.

Efterfrågan på lingon är nästan outtömlig, och det har icke mött någon svårighet för bolaget att införa de svenska lingonen på de utländska marknaderna. Utom i Tyskland, England och Frankrike har man redan nu förbindelser i Österrike, Island, Amerika, Sydväst-Afrika, Melbourne, Egypten, Indien och Kina. Just på de varma länderna väntar man sig en storartad export af förädlade lingon på grund af deras hälsosamhet.

Ett vilkor för denna export är Göteborgs frihamn, som Aktiebolaget Lingon väntar otåligare på än någon annan. Först då kan man effektivt konkurrera.

Driften måste nämligen beräknas för användande af tyskt socker, som erbjudes för ett par och tjugo öre kilogrammet, alltså är i stånd att göra produkten betydligt billigare än den är för närvarande.

Med nu gällande lagbestämmelser erhålles restitution å tullen på tyskt eller engelskt socker, men ej å skatten på svenskt socker, hvarför bolaget tvingas att använda utländsk

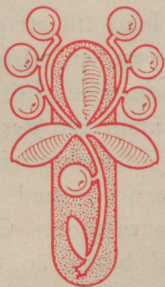
器四洲作

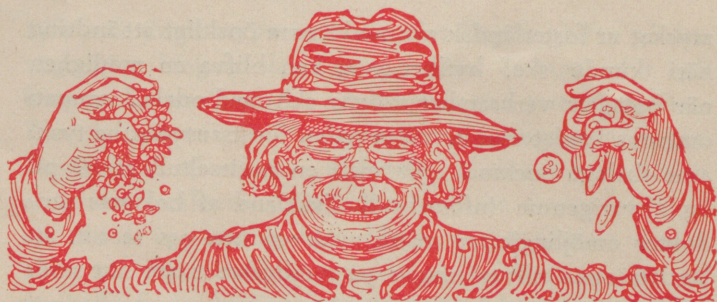
En af Lingons adresser

vara, hvilket för bolaget ställer sig billigare. Ej blott ur bolagets utan lika

mycket ur fosterländsk synpunkt vore önskligt att ändring häri kunde ske, hvilket nog kan blifva en möjlighet, när bolagets verksamhet vidgas och med odelad sympati omfattas landet rundt. Som redan förut antydts, ha tyskarne belagt sockrad sylt med en införseltull af 60 pf. kg., hvarigenom införsel till Tyskland af bolagets produkter omöjliggjorts; måtte vi äfven hos oss se till, att landets egna tillverkningar på möjligaste bästa sätt stödjas och uppmuntras af statsmakterna.

Exportmöjligheterna för lingon kunna betraktas såsom synnerligen ljusa, blott vi göra det ringaste för dem. Vi kunna slå tyskarne i konkurrensen, emedan vi ha lika korta frakter, ha bättre råvara, renligare produktion och följaktligen öfverlägsen produkt samt dessutom kunna arbeta med deras exportpremierade socker, alltså kunna underbjuda dem.

FRAMTIDEN

DAGEN före den nya flaggans dag år 1905 sökte den man, som denna skrift handlar om framför andra, företräde hos den grånade konungen. Han talade om en stor plan, som han hyste och som skulle göra hans land till ett guldland. Han talade icke som en världsvan representant för storindustrien, börsfolket eller bankvärlden, utan som den talar, som suttit åratall uppe i finnskogarne och tänkt på en sak och arbetat med den, tills den blifvit nästan religion. Och den gamle kungen, som känner sitt land bättre än de flesta veta, förstod hvad han ville säga. Han talade länge med mannen, och när han gick, lade han handen på hans skuldra och sade: »Gud välsigne dig och ditt verk!»

Nu har han redan hunnit så långt som synes af föregående skildring. Man behöfver blott tänka sig några år in i framtiden för att se välsignelsen för hela vårt land af det nya företaget. Nya rikedomar och höjan

det af vår fattigaste befolknings lefnadsförhållanden är
hvad man har att vänta af lingonet. Och af barnen kan
det skapa idoga samhällsmedlemmar.

Ett barn med lingon i handen — så skulle man kunna
framställa bilden af det Sverige, vi hoppas på.

